

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines pranešas.

„Niamuno Sargas“,

Tilžeje, kas ketvergą išdėdamas, laštāja prie arciaufiojo pusto ar per gromatneši apšeliūtas ant bertainio meto 50 peningiu, su prinešimu i namus 65 peningius. Ir pati laitrafczjo išleistuwe Tilžeje, pylimo ulpczoje (Dammstraße) 2. bute, priima apšisteliawimus arba išfirašymus.

Wernai mylėsim cėcorystę,
Drapei užtaršim lietuwystę!

Apsakymai

i „Niamuno Sarga“ istatomieje laštāja po 10 peningiu už kožną smulkeis raštais išpausta eilute ir yra šio laitrafczjo išleistuweje priimami. — Gromatas ir rantrafczius del laitrafczjo siuncziamus priima redytuwe Tilžeje, pylimo ulpczoje (Dammstraße) 2. bute.

25. mm.

Tilžeje, 23. junių 1887.

2. metas.

Pasvietimas ant apšisteliawimo

Niamuno Sargo.

„Niamuno Sargas“ išeina Tilžeje kas ketvergą didžiųjų laitrafczių kwarwoje. Apštelawimus ant šito laitrafczjo priima kožnas cėcoristkas pustas už **50 pf. ant bertainio meto**. „Niamuno Sargas“ užtars Lietuwininkus rodydamas jiems tikrą kelią del išlaikymo motynos kalbos ir del pasielgimo kaip wernais ir tikrais sawo karaliaus padonais. Toliaus „Niamuno Sarge“ rasis išguldymai wisokių polytiškų klausimų; žines iš wiso sweto kraštu, iš Wokietijos, iš mielosios Lietuwos; papasakojimai rusto ir štukaunio iturio; pamokinimai, turgaus prekios iš Tilžės ir Klaipėdos, berlyniškis rubliaus kufas, gromatnyczia ir t. t.

Apsakymai už skaitinę eilutę po 10 pf. parokijami randa wiwoje Lietuwoje didžiausiąjį praplatinimą ir yra priimami „Niamuno Sargo“ spaustuweje (Weherio & Arnoldto) Tilžeje, Dammstr. 2.

Kadangi meto bertainis jau baigiasi, meldžiame mielūs Lietuwininkūs „Niamuno Sarga“ kū greicziaus apšisteliūti, idant prisiuntinėjimas nebutu trikdintas. Prefia jut yra tokia maža, kad wargužis kaip bagoczius tai lengwei gal įstengti.

Kožnas, kufs dėl „Niamuno Sargo“ už ateisenti meto bertainį parupis 5 skaitytojus, gaus 1 eksempl. musu laitrafczjo per czielą meto bertainį dykai.

„Niamuno Sargo“ rėdytuwė.

Iš Wokietijos.

Iš Berlyno. Paslutinėse dienoje praėjusios nedėlės musu cėcoriaus negalinėjimas pasidibinės. Škilwio sunkenybės rods pasimažinujios, ale wėl nesenei plautis įsiradęs. Ir dėl to cėcorius wis iš wieno pakajaus reikalauja.

— Karaliumas praėjusio panedėlio wakarą su karaliūnėne ir karaliūniškaję gimine ant šwentišku czesniu Ingliionijos karalėnės i Londoną iškeliauwės, seredoje ten nuwyko. Pirm to dar d-ras Mackenzie, kaip jau pirma sąfęs buvo, perjieškujimą kaskle budamas padaręs du dalikeliu išaugos ant „balto ryšelio“ nupiwė. Profesorius Birchom'as, kuriam tiejie perjieškujimai padūti buvo, sąfė, jog toji liga wisai nešanti pikta. Įsanga yra karputė, kurią powisam pašalinti be jokios priegados galima. Karaliumas Ingliionijoje gywendamas per wisą laiką šito pagirtojo ingliioniškojo lėkoriaus kasklo ligoms bus gydomas.

— Ir kunigaiškis Bismarkis labai sargaliūja. Jo šweikata paslutiniame laike, kaip urėdiški laikai praneša, dar prastėnė pasidariusi. Įštraukimas ant lauku, kaip cėcorius meilija, del kanclerio šweiktatos negalėjo nusidūti.

Iš Leipcio. Prowa dėl žemės išdawėjystės

tolyn eina. Weik placziaus apie tą dalyką pranešime. Rodosi, labai swarbi pastos.

Iš Elberfeld'o. Ezionai pirm 4 metu nekursai kupezius ant smerczio tapė prasudytas, kadangi jis pirm 4 metu sawo paczią buf nužudęs. Jo mokintinis išsate, buf jis tai patšai matęs. Cėcorius jo smerczio korawonę ant baudžiamos kasejimo korawonės iki gywos galwos, kurios korawonės jau 4 metus atkalejęs buvo, buvo pėrkeitęs. O dabar anu metu mokintinis, dabar barzdifuczio pagalbininkas Berlyne, išsipazino, kad jisai patšai ano kupeziaus paczią nužudęs. Dabar nauja korawonės prowa bus kelta, ir kožnas tikisi, kad anšai kupezius taps atkaltintas. Ale jisai pirm 4 metu buvo bagotas žmogus, o šendien wisas jo lobis prazuwės. Tokiai žmogus priwalytu atlyginimo iš žemės strynės. Pražuwusius amžiaus metus, šweikata, jam negal atidūti. Ale nors pražuwusi turtą galėtu ir turėtu žemę atlyginti. To konzerwatypwai, bėda, nenor. Rods ropuczių brangwyno degikai, tie gal gauti atlyginimo po 10000 markiu. Ale nefaltai prasydytas, tam nereikia!

— Iš Elbingos. Ezionai nekursai ufininkas per smaugitus piniguczius išgywenti pradėjo. Jo ufini 50 tukstanczių ml. wertam ant subasta-

cijono parėjus jis bandė tą iš daigtu pardūti. Už tai ant apšfundos sūlo parėjęs gawo 9 mėnesius kasejimo. Dar prascziaus wyko jo smaugikams, kuriu kitšai 2 $\frac{1}{4}$ meto kasejimm gawo.

Iš swetur.

Iš Prancuzijos. Rašoma, kad gendrolius Bulanžė, buwushis karo dumezius, kamandantu 17. armėkuro Tuluzėje 1. augustą byšęs pramintas.

Iš Italijos. Ir itališkoi waldžia nor daugybes pinigų Aprikoje prie Raudonųjų Mariu prafikti. Taip karo ministeris 20 milijonu žalnėriškėms dalykams Aprikoje ant kitu metu prašęs.

Iš Serbijos. Ezionai dywini dalykai matomi. Taip ministeriu persikeitimas, kursai jau ilgai ore kybojo, praėjusioje nedėlėje įwyko. Senoji ministerija buvo prie Estreikijos linkstanti, po kurios apsarga Serbija stow. Naujoji ministerija i Maskoliu pusę kreipiasi. Belgrade žmonės tukstanczeis susipulkawoje jau rėlawo „šalin su Estreikija!“ Muims rodosi, Serbams nor geriaus Rusu knutas patikti, ne kaip waldas gywenimas po Estreikijos apsarga. „Raip pašiklos, taip ir išmiegos.“

Iš Azijos. Iš Afganistano pareina nepaiktos naujienos. Maistas yra pakilęs. Žemės

Žmyras kas walandą galįs buti nuštatytas. Žalneri wiši su Masfoleis iš wieno einą, kurie jau ir wieną iš swarbiausiųjų twirtynių parubežyje Afganistane tur apstatę.

Iš cėcorystės saimo

galima panešti, kad ten wisfas lyg garu waroma, taip darbai greitai paakiui eina. Deputertai gawo iki wėlai wakare saimbutyje pasilikti.

Unos nedėlės pėtnęzią tapė žokano užmanymas apmastytas, pagal kurį Elzas-Lotringiūse wiši burgmistrai ne iš pacziu mėsčioniu arba ufininku butu turėję buti štiriami, bet iš swetur, iš Pamaru arba Prusu, atšlužhjusiejie apicėrai walbžios ten wišūse walščziūse per burgmistrus butu galėję buti įstatomi. Apicėrai butu galėję džiaugtiefi; ale ar ir Elzas-Lotringiūse gywenantieji žmonės? Mums regis ir nepatiktū, kad musu šaltyžei ar burgmistrai mums iš Bairu arba Salsu butu czionai atsiuncziami. Romisijonas šitą užmanymą tolesniam apmastymui saimo bute nepriėmė.

Subatoje tolesnis išwedimas pašalpinu garlaiwiu žokano tapė atliktas. Buwo užmanyta, kad įpatiški statistiški šurafai butu wedami, pagal kuriūs butu galima žinoti, kokie taworai ir pašazėrai ant anu garlaiwiu yra gabenami. Szitas užmanymas negawo wiršų.

Tą paczią dieng besirodawojant apie darbininku apgynimo žokaną, butas šitus padawadėjimus priėmė, kurie ant susiaurinimo mergiško darbo yra kreipti.

Apalcziziamumas cuforiaus, kursai paczioje žemėje bus suwartotas, ant 2½ milijono mariu tur buti pakeltas. Toks užmanymas yra darytas. Su tūmi užmanymu dar nėra ant galo. Tai, rodosi, ir musu salbumynai turės šaunei pabringti.

Brangwyno apalcziziamumas yra nusidawęs. Brangwynas per tai antrą tiel brangesnis pastos (o jau ir yra brangesnis; prefia wišūse kromūse nū 25 pf. ant 45 pf. pakilo, o ir dar kils!). Mums rodosi, kad tai nei wienam nepatiks. Ale juš ufininkai to norėjo.

Jonas ir Anutė.

Rašyta Petro Wileišio.

(Priemazga.)

Tėwas Jono buwo turtingas gaspadorius, turėjo gywenimą pilną wišo ko; nereikalawo jis nū kitu, bet ir kitiems ne daug kūmi gelbėdavo; o jei ir gelbėdavo — tai padedant dūdawa toki pamokslą, kad pats prašytojas nebudawo pakajingas atėjęs pas jį. Dėl to-gi nėkas jo neprašydawo dwieju kartu, wiši jo bijodawo ir nėsėdawo. Wieni jį wadindawo cigonu, fiti žydu, o tretieji prie jo wardo spiaudydawosi ir rankomis modawo, tartum norėdami atstūmti nū sawęs piktą dailtą. Ko tas žmogus buwo wertas — pamatysime toliaus.

Mežinome, ar Jonas mylėjo sawo tėwą, ar ne; žinoma yra tikrai tas, jog jis su sawo tėwu apšeidawo wišūmet gražei, be barniu, klausydawo jo, bet budawo tokie kartai, kur Jonas, matydamas sawo teišumą, darydawo kitaip ne kaip liepė senis. Senis širdydawosi, putodawo, bet nėkas nemaczėdawa, kas budawo Jono pašakhta, tas budawo ir padirbta. Tas širdydawo senį ir linksmindawo — širdydawo dėl to, jog jis gerai matydawo, kad namūse buwo ne jo, bet sunaus walė; sunus tikrai nenoredawo rodyti tą ir wišūmet klausydawosi tėwo. Jei senis pašakhdawa taip, kaip sunus mišlydawa — tai gerai! sunus pildydawo jo žodžius, o jei kitaip — tai sunus dirbdawo samotišškai, linksmindawosi senis iš sunaus dėl to, kad sunus jo budawo wadowu berniuku wišame kieme. Tas jį keldawo kaip ant arklio, wėidas jo prasigiedrindawo ir karštais širdingais

liberalu užmanymas, brangwyną taip pabraginūs, nors atcziję ant kapijos uždėtą panėfinti, idant ir wargužis žmogus galėtu toki nors paštiprinantį gėralą saw pigei pašitaisyti, netapė per atbulinczių priešgyniawimą priimtas. Tegul wargužis žmogus ir wos kūmi uždarytą gruczę šrebia!

Iš Lietuwos.

Iš Tilžės. Nekuri kerpjuwėnė iš Mėrwifės bandė tūmi sawo gywastį nusijubdyti, kad kasklo gyslas pėrsipiowė. Gerai, kad weif atšauktasis šeforius ją dar gywą rado. Jis mišlyja nepalaimingą moteriskę gywą išlaikyti. Suiwė naminei pašilaitymai wargšę prie šito bašiojo darbo warė.

— Nekuriam kucziui wofiškoje ulyczioje tankei pinigų iš kromo kafės prapuldawo ir nėkaip negalėjo suprastū, kur tie pinigai dingdawo. Wieną kartą šinkarka užėjo, kaip nekursai 15 metu waitinas, į kromą nėkam czia nėšant, per tombanką parsilenkęs, postalę atsitraukęs, pinigus ėmė. Tas waitinas dabar wislą išsipazino.

— Lytingasis oras pašlutiniame laike jau ir mėsčionims ir laufininkams įtyrėjo. Wiši jau murm. Jų patys laufinei pauščzei neramus pastoja. Kurapku lizdai po wandenimi pareina ir patinės tur jūs prastoti. Warnai, suprantama, pradēm pauščtyczius išulesa. Jaunieji kıştyczai (zuikėi) taip jau šiuju lytingame ore mielai užpūlami ir nudowyjami.

— Nėšenei Wokietės „Baterländischer Frauenverein'o“ koncertą tiltščancyje dawė, ant kurios ir lietuwiškios dainos ketūreis balsais tapė dainūtos. Matai, ir Wokietzei musu gražiomis dainomis pašimėgo.

— 12. junių konižeras Damašė 25, kaip mišlyjama žemaitiškas liaules wienam kuczelininkui atėmė. Jos tošė ant pulciijos pardūtos.

— Pradžioje šio mėnesio nekursai kerpjuwės Otto iš Tilžės prapūlė. Jis yra 23 metu senas. Mišlyjama, kad jam kokia nepalaima bus atsitikusi.

Iš Gastsu. Czionai tapė 200-metinė šwėntė

bažnicios gruntawojimo šwėsta. Bažniczia tapė 1687 gruntawota.

— Pelteje už buteliu Gastsu dvaro rado lawoną wieno žmogaus. Sako, kad tai koksai bernas iš Lembruto ešas. Kaip jis czia nužuwęs, dar negalima žinoti.

Iš Pilsainio. Czionai šulinį befasant wienas kalnys apgriuwu, ir tik antrą dieng besijekė jį, jau nabaštintintą, iškastū. Kiemo kalczia czia buwo, perjieškujimas parodys.

Iš Stalupėnu. Paštutinę nedėldienę mažą kudikį, wos marškinukais aprėdytą ir labai jau nubėdnėjusį, į seną lowos apdangalą įwyniotą rugiu lauke atrado. Rasi pašifeks nežmogiškąjį motyną atrasti.

Iš Trapėnu. Czionai pirm keliu dienu toks šaltis buwo, kad wieną rytą wišus ropuczių laukus nušaltus atrado. Jų pražystantiems rugiams šitas naktinis šaltis daug kenkė.

Iš Jstrutės. Czionai nekursai pusto urėdininkas Baltruwaitis su sawo wyresnėseis susiginčyjęs, buwo Gumbinėje pašigūdęs, kad teišybės negaumęs. Iš Gumbinės wienam inspektoriui atwazjawus tą gincą perbardyti, o Baltruwaitis matydamas, kad liudininkai nenor ar nedrįsta teišybę pašakhti, prisibijodami direktoriaus ir wyriausiojo postšekretero, bandė rewolweriu abudu nušauti. Kulka nėišėjo, kadangi lazdelę buwo užmiršęs ištraukti. Tam nepašifekos greitai pabėgo. Wieno matydamas pawytas ešas, greitai peiliu persidurė po širdies. Spėrei atšauktasis šeforius pašakė, jog rona gana priegadinga, wieno pašifekę Baltruwaitį gywą išlaikyti.

Iš Giništin. Ufininko Artšwogerio wijas gywenimas nudegė praėjusioje nedėlese. Jisai mentai tebuwo išpirkęs ir wos nūgą gywastį jo giminė teišgabeno. Piktadėjo jieškoma.

Iš Alaipešos. Oberprezidentas v. Schlieffmann'as, žemės direktorius v. Gramatski's ir walbžios prezidentas v. d. Nede pradžioje mėnesio Nidoje buwo, kur mariu žibintuwę, senąją bažnyčią, kleboniją ir t. aplankė.

— 9. įytis prišaitintuju sudo. Gaspadorius

žodžiais jis girdawo sawo sunų. Bet tokios dienos ne labai tankei lankydawa Kalninio stubą.

IV.

Rupetis.

Tykai buwo stuboje Žiburio, tik windai Žiburėnės ir Anutės sukosi, bet sulimasi ju buwo newienoks. Szpuls Žiburėnės sukosi ne per greitai, o Anutės ne labai pamaži, sukosi nedawadnei — kožnas galėjo nuspeti, kad ji mišlyjo sawo galwoje apie toki daigtą, kurs wisą jos mišlį prie sawęs pritraukia, nės kaip išguldyti tą, jog kartais į špulę įlėdawo tokie stori plūštai linu — kad, jei tą butu pamacziusi Žiburėnė tai liki ausiu butu nuraudonawusi. Jų taip Žiburėnė buwo pašendusi sawę ir mišlys jos buwo lyg gili ir tyka upė, kuri ne krosia ir neputoja, nės gerai žino sawo galybę. Bet mišlys Anutės buwo kitoniskos — jos mišlys buwo panašios į upelį, kurs sawo kriokimu ir putojimu, tarši, nor išggzdyti žemę, kuri sutur jį ir nedūda placzios wietos jam bėgti; į upelį, kurs sawo šaunumu bėgimo nor tartum kū greicziausei išbėgti iš tu lauku, kur jis yra suspaustas, ir bėgti ten, kur galėtu saw placzei išsikietęs atsilseti. Dėl to ir windas Anutės sukosi newienai: kartais jis šaunei sukosi, o kartais nutildawo.

Jos ne wienos buwo stuboje — waitai ant stalo plėše plunksnas. Jų jie dabar buwo nutile, nės per wisą wakarą nusibodo šėdėti prie plunksnu, ir šiklelėms jas mērūti, jie norėjo nors atmainos pertruktū, pašlio, ir dėl to šnibždomis pasiuntė pas moteris Jonuką, sunų Žiburio, 6 metu.

— Anut', Anut', „patainūk, patainūk“, šakė šwėbelbžiūdamas Jonukas, „patainūk, plašo tawęs!“

Prie to prašymo prisidėjo ir kiti waitai, o labiaušei Morta, 9 metu, kuri apsilabinusi kasklę Anutės prašė jei ne dainūti, tai nors prasijūkti. Anutė prasijūktė, bet jūfai jos buwo škurdesni už werkšmą.

— Waitelei, dūkite jei pakajų, draudė Žiburėnė; tą cze bedainūti, eikite geriaus prie plunksnu ir laukite wyru iš girės.

Waitai nebeprašė Anutės nei dainūti, nei jūktiefi; jie wėl saw linkimai pradėjo užti apie stalą prie plėšimo plunksnu ir negirdėjo, ką kalbėjo ju mocziūtė su Anute.

— Anetė, iš teišybės, per keliatą dienu tu taip nuliudai, kad tawęs nebegaliu pažinti. Tai ar žinai per wišus penterius metus, kuriūs tu esi pas mus, nėkados aš tawęs nemacziau taip nuliudusios. Kas taw? Rasi tu rupintiesi apie sawo kraitį, nės ryt, mat, bus jau antras užšaukimas — bet ko apie jį rupintiesi? Jis toks yra didelis ir taip gerai sukrautas, kad nėra ko apie tą rupintiesi. Rasi tėwainiu su tokiu kraiczium. Taip pat jaunasis taw tikrai smutkos nepadarė; ar bijei gywenimo, kaip išeisi už wyro? Sakyt, kas-gi taw yra?

— Ak, mano dėdėnytė, wislą pašakysiu, kas man širdį traukia žemyn. Jono tėwas waro iš sawo namu! Tėwas waro sunų laukan! O dėl ko? Dėl to, kad jis tėwainius užsikaukė su manimi šlužauinke. Tėwas nor išwaryti sunų iš sawo buto, sunų, kurs per wisą częsą dirbo ir dirba be algos. Ak, kad tu... bet cze ji toliaus ne-

Martynas Labrenczius iš Girngaliu dėl žinomai neteisei siektos priesiegos turėjo ant apstundos sūlo atsiliepti. Prisišmintieji jį tik netyčiomis siektos neteisios priesiegos kaltu išrašdami ant 9 mėnesių kalėjimo prasydyjo.

— 10. Iškį taip pat dėl žinomai neteisei siektos priesiegos pro prisišmintaisieis stovėjo butelninkas Dovydas Jonn'as iš Pajūdfranczio. Apštystas kaltu išraštas, tapė ant 1 meto baudžiamos kalėjimo ir 2 metu garbės prapuldymo prasydytas.

— 11. ir pašutinį iškį butelninko sunus Mikelis Meizis ir gaspadoriaus sunus Jofubas Mertynaitis iš Rantupiū dėl nusidėjimo prieš vėžlybystę ant apstundos sūlo sedėjo. Abudu tapė atkaltintu.

Nū Kuršiškuju Kopkalinu. Ezionai tankei granotas žmonės atranda, kurias karo atrutai bešaudydami ir ezion atkaltina, o kurios neplyšios pasilieka. Taip Runcu kieme 12 metu waifinas tokią granotą atradęs namon parsinešė. Motyna mišlyjo, kad tai žegoriaus švoris. Pirmą wienok lėšincziaus norėjo pasiteirawoti, ar tai iš tikro švoris ir granotą į kampo pametusi ją paliko. Antrą dieną, motynai namieje nešant, tas pats waifinas granotą iš kampo pasiėmęs pradėjo su ja žaisti ir su kugeliu winį ant smailagalio mušti. Kulka plyšdama kudiui wisą koją sudrasfė. Palaima, kad jį ne powisam suplėšė ir kad mergaitė stuboje siuwancioji sveika pasiliko. Kudių į Karaliaucziaus klynikę išgabeno. Stuboje buvo gardynai sudrasfyti, langai išbirtinti ir keli daigtai apwersti bei paifskadyti.

Iš Karaliaucziaus. Kazernoje 1. trengbataljono wieną unterapicėrą atrado paškorusį. Iš kofios priežasties jis tai darė, dar nėra žinoma.

— Pirm keliu dienu wieną wyrą surištą atwežė į kalėjimą. Weik prasiplatino, kad tai koks žmogžudys, bernas Rut'as iš Szokwites pale Kuršiškuju Mariu, ejas. Taip ir buvo. Pirm nefurio czešo šisai bernas sunkaus nusidėjimo prieš vėžlybystę buvo nusikaltęs. 14 metu waifinas ufinintęs tai patyręs pulicijai pranešė, o

begalėjo kalbėti, nės ašaros sriowėmis pradėjo werstieši iš jos gražiutėliu ačiu. Gaspadinė suštojo werpusi ir pradėjo ją maldyti. Anė šafė toliaus:

— At, kad tu butum girdėjusi, kaip jis Jona nėfino: „Tu, šafė, ne mano waifas, jei nesieš kai saw lygios; plitufiu, girbi, daug rasi ant swėto. Tokią marczią man bus gėda žmonėms parodyti“. Jonas jam pradėjo šaktyti, kaip mudu myliwosi wienas fitą, kaip mudu wienas be kito negaliwa gywenti, ir prašė dūti ant gywenimo nors pirtį. Taip įleisju judu pirtyn, atšafė senis, bet naktį užmušęs duris — uždegis!

— At tu, Wiespatie mieliausias, ką dabar darysi su toliu pasiutėliu žmogumi.

— O dėl to Jonas wis tą tur kentėti? wis dėl manęs! Geriaus bucziau jo nemacziusi ir nemylejsi. Aš žinau jį — dabar per wisas kiau-ras naktis jis negal nei blūfistą numigti!

— Aš mišlyju, kad tas pats ir su tawimi, wienok werkslenti nėra ko, šafė ramindama Žibu-rėnė. Pati pamislyk, judu ne kaltu, kad wienas fitą mylita! Toliaus abudu judu geru darbininku, wisas swėtas, kaip wieną, taip ir fitą giria — už judu wisą galwą guldo. Senis waro Jong! Didele wieta! O ir aš kaip tefėjau... kaip atėjome cze — nėra nebuwo, tikra pušynė, o dabar, Diemui defui, wijo ejame pilni. Žmogus dirbas ir cze-dhjas nekados neprapuls. Taip ir su jumdwiem, waifel! Eze nėra ko werkslenti. Werksmas nepadės. Tegul gaspadorius parwažiūs, tai pamatysime, ką jis taw pasakys. Piršdamas tawę, jis žinojo, ką dirbo.

šitą šotsanwaltui. Bernas, tai patyręs, waifina ant piwos sutikęs tol smaugė, kol šisai sawo dwasę išleido, pašui jį į griowį imetė. Wakare waifinui nesugrįžtant jo jieškoti išėjė, lawonėlį griowyje atrado. Piktoti duma tūjau ant berno pūšė, kurfai po ilgesnio gynimosi ir išsipazino, kudių nusmaugęs.

Lietuwininku „Kuningas“ ir wokifkafis „König“.

(Myšlimam J. A. B. Lietuwinui).

Kas gerai, mokliškai permano Wofiecziu kalbą pagal kiltį bei šaknis jos žodžių, tas per sulgy-nimą juu su kitomis įwairiomis kalbomis, leng-wei gal persiliudyti, kaip daug šios dienos Wo-fieczei sawo kalboje wartoja swetimu žodžių. Teisybė — kiekwiena žmonių kalba tur sawyje iš kitu, swetimu kalbu paimtus žodžius, kurie per pripratimą yra wartojami, ipaczei, jei tu žodžių paczoje tulofios gimines kalboje nepritenka. Kaip kitoje taip ir lietuwiškoje gywoje kalboje girbi neretai wartojamą kelintą slowėnišką arba wėl wokifšką žodį. O tai ir nedymai! Musu giminė yra iš wisu pusiu apšpiešta Slowėnu (Mozuru bei Gudū) ir Wofiecziu, su kureis mes drauge bei kaimynystėje begywendami jau šintus metu, pašisawinome nū ju tulą žodį. Antra — musu dabarnyščioje mokslawietėje nū mažu dienu pra-deda mus mokinti swetimoje kalboje, prie kuriu mums iš jaunystės pripratus, pašiaus sunku yra nū ju atšizadeti. Prie to prisideda wėl ta musu kalbos nūganda, jog ji netiktai nėra wartojama dėl išguldymo mokslu musu mokslawietėje, bet yra didei wisu prastota ir panėkinta. Retas to dėl Lietuwininkas moka grynai lietuwiškai kalbėti; retai kurfai supranta grožybę ir šlaistybę sawo prigimtos kalbos, kurią swetimi tik augštai mofiti wyrai garbėje laiko... Nėra kę to dėl stebėtieši, jog musu laiko Lietuwos žmonės wartoja kelis swetimus žodžius, kuriūs wienok yra lengwu iš raštu išmesti, nėra juu wietoje turime mes gra-žesnius, tikrai ir grynai lietuwiškus, išsenėjusius žodžius. Didesni turės būti dymai, patyrus, jog kalboje Gudū, Mozuru, Ežeku, Bulgaru, Serbu,

Wos gaspadinė paspėjo tą ištarti, kaip wisi ešantieji stuboje išgirdo wyrus, atšibrafinanczius iš gires. Didieji waikai išbėgo sutikti tėtui kurs ilgai ne laukiant įėjo į stubą, wisas ap-trauktas šarma, o jo linkmas weidas buvo rau-donas, kaip užtekanti saulė.

— Tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus*) na kę, ar wisi sweiki?! Wos ne wos atšibrukome, Dieme, apšaugok, kas per prastumos keliu. Wie-nos dūbės!

Jam tai bekalbant jo mažasis waifas, Jonu-kas, jau senei jam kabinėjosi apie kofas išfeles galwutę žiurėjo į tėwo weidą. Bet tas jį tiktai dabar pamatė.

— O, Jonukas, bent tu laukei manęs!

— Labai laukiau, mamuzė man liepė gulti, bet aš laukiau tėtui miego ne norėjau! pra-šwebeldžiauo Jonukas. Matutė man šwiesto dawė su pyragu, aš ir mamuzę myliu!

— O tai man geras sunus! laukei manęs, dūt tiktai man nusiwilkti, pamatyti kę aš taw dū-siu. Ir tai bekalbant nusirėdęs jis jį paėmė ant ranku ir pabucziawęs dawė kifkio (zuikio) pyragą. Waifas buvo kaip ant arklio, dėl to-gi kabinėjosi apie tėwą ir klausinėjo, kaip jis iš kifkio galėjo pyragą atimti, pakol tėwas jam to nepasakė.

— Bet motriškofios šendien gerai nuliudusios? ar neatšitiko jums kas, kad taip nojis nuleidate, užklausė jūdamas Žiburys. (Toliaus bus.)

*) Sweitinimas Maskoliu Lietuwoje wietoje musu „Dieme, padet!“ „Labą, diena!“ zc.

Mažuju Rusu, Rumėnu, Wofiecziu, Prancuzu Italū, Išpanu ir kitu randasi daugybė lietuwiški žodžių, kurie juu kalboje nū ilgos eilės šimt-meczių yra wartojami!... Szafnys tu žodžių yra randamos wienat lietuwiškoje kalboje. Reminė-dami dabar ilgos eilės tokiu žodžių, paminesime šendien tik wieną wokifšką — „König“.

Pas senowės Arėjus (Altiraner), kurie pagal kalbą ir tikėjimą, buwę, regis, ne per tolimoje giminyštėje su senowės Lietuwininkais, taip jau iš rytu žemės, iš Azijos, išėjusis, tikybės ir ištatymu knigose „Alwesta“ Zarutufstros¹⁾ iustatytose, yra tankei paminėta ir prisiaktyta, idant žmo-nės tarp kitu dalyku labiausiai rupintūsi apie kuno sweikatą bei stiprybę, arba pajėgą. „Plati krutinė, placzios strėnos, ilgos kofos, o ipaczei linksmos atylai žwelganczios akys — tai buwo wyro grožis. Tos ipatybės pritiko ir juu wiršinininkui (karaliui), kurfai newien sawo augštą išmincia, bet ipatingai kuno stiprybę ir dailumū turėjo wioje sawo gentėje pažįstamas buti.“²⁾ Trumpai šakant kofnas tu Arėjū wyras primasė buti kuni-gas, t. e. turėti wisas ipatybes gražaus, stipraus kuno. Nū tu pacziū kuno ipatybiu senowės Lie-tuwoje gentės wyresniejie, wadowai — karžygei praminti buwo ir wadinami „kuningais“ arba „kunigais“ — pašiaus „kunigaitščiais“.³⁾ Latwei jutrupinė ištaria — kungs, o senowės Prusai ištare: konagis (ar kunagis?) Nū šitu žodžių, regis, paeina ir musu wardas „kninga, kniga“, ir slowėniški žodžiai „kniaž, kniaginia, kšigžė ir t. t. Wofieczei paimtą iš musu kalbos žodį pirmiaus ištare ir rašė: kuning, kuningt, kunig, cuneng ir t. t., kaip galima iš senju wokifku raštu persiliudyti, o galiaus musu „ku-ningas“ pawirto į šios dienos wokifšką König. Galima dar ir tiek paminti, jog Wofiecziu kalboje negal buti atrasta šaknis to žodžio.⁴⁾

Dabar rasi tulas šlaitytoju klausiu: „Jei tai teisybė, jog Wofiecziu kalboje randasi lietuwiški žodžiai, kuriūs patys Wofieczei per sawisius laiko, tai kumet-gi jie į juu kalbą pateko“? Norėdami priderinti atšakymą šlaitytojams dūti, turėtumėme labai apšcei ir placzei aprašyti senybę Lietuwi-ninku gentės, jos senowiskus weikalus ir josios aughtesnių už kitu genčių apšwietimą gilioje se-nowėje. Kaip mes ketiname, rasi ne po ilgo, per kitus platesnius raštus parodyti, dar į kofius 1500 metu pirm Kristaus, Lietuwiu gentė, tūmet ktoniškais wardais wadinama, aughtesni jau turėjo apšwietimą už kitas tos tolimos gadynės gentes... Tūmet apie Wofieczius ir Slowėnus nėra nėko dar nežinojo — ar jie yra kur ant žemės ar ne. Tūmet Lietuwininkai jau buwo dide dalį Europos apgywenę... Antrame šimtmetyje pirm Kristaus Wofiecziams Europoje pasirodant⁵⁾, jie gal buti prilyginami giriniamis žmonėms, kurie nemokėdami laukus apdirbti ir jawus šeti, maitinosi pienu ir mėsa sawo kaimeniu, medžioke, arba wėl lupimu ir plėšimu sawo kaimynu⁶⁾. Užplaukdami Euro-pon tie Wofieczei senowės pirmutinei užpūle ant senowės Lietuwininku, nū kuriu jie daugybę, jiems pirm to nepažįstamu daigtu ir wardu pašisawino... Negalima abejoti, jog fitoje tada gadynėje Wo-fieczei paėmė iš lietuwiškos kalbos ir žodį „ku-ningas“ dėl paženklino sawo wadowu. Prieg tam czia tik trumpai paminėsiu, kad, kaip senowiški wardai ir weikalai liudyja, patys Lietuwininkai tankei buwo wadowais (kuningais) fitu Wofiecziu..

Drauge su aughtesniu apšwietimu ir kalba musu proseniu, regis, ir gilioje jau senowėje buwo tofia šlaisti ir graži, kaip šendien. „Dyminas daigtas!“ šako Bagušis⁷⁾, lietuwiška kalba buwo jau tokioje pat tobulybėje, kada kitos, šendien iš-dailintos kalbos, kaip prancuziška, wokifka dar apdailintos nebuwo, o apie apdailinimą ir ap-

dailinimo reikalą ir nedumota. To dėlei tūmet
Vietuwininkas iš augšto ant Wofietzio (ir Gudo)
žiurėjo. Wišur Vietuwoje buvo senowėje wato-
jamas priežodis: „Sztai! jau Wofietis išmanys
kaip Vietuwininkas!“
22. rugėjo 1882 Wyne. J. B.

1) Zaratuštra, didis Arieu (Zaner) praratas gyvenęs
i tokius 6—8 šimtus metų pirm Kristaus gimimo. Warda
jo Dr. Frid. Müller'is išveda kaip sudurtą iš dvejų
žodžių (ghar-har ir uštra-lupramugaris, werbliudas) ir pa-
ženlinantį „žmogų, kuris tur šmaršezius werbliudus.“
Skaityl: Zensstudien I; Sitzungsberichte der kaiserl. Aka-
demie der Wissenschaften zu Wien. 1862 T. XI p. 639.)
Tas pats wardas gal buti išvedamas iš liet. kalbos nu
žodžio žereti, žaras ir aušra; sudėjus tādū žodžių iš-
eitu wardas pagal šios dienos ištariu: žerinti auštra
arba Zaratauštra. Nū žereti mes turime liet. pravardeš:
Zarch ir Zarinas; o pravardeš Vietuwininku Auštra
wišiemis žinomos. Dra žinoma taipjau pravarde lietu-
wišta „Žwaigždė“. 2) Wilt. Geiger, Ostiranische Kultur
im Altertum. Erlangen 1882 p. 213—214. 3) Del tu,
kurie abejotu, ar žodis kuringas (u trumpas) paeina nu
kunas (u ilgąs) nurodome ant to, jog lietuwištoje kalboje
turime daugumą tokių žodžių, kurie paeidami iš wieno
diego, tur wienol tą pacią sąvokąšę tai trumpą, tai ilgą,
dei paženklintimo dvejū nūwienokiū daigtu. Taip nū žo-
džio kartin, karti turime kartis ir kartis; kunas ir kuna
(maita) bei pravardeš: Kunas, Kunaitis ir d. l. 4) E. Diefen-

bach (Völkertunde Osteuropas. Darmstadt 1880, II 17)
neturedams pamato savo dumai, sak, jogei Slowenu kniaz,
išiaže ir t. t. paeina iš senowes wofišto kuring; bet šis
pastutinis žodis paeina iš lietuwišto. 5) Strabo Geogra-
phicon. VII. p. 306 ir Žeuš. Die Deutschen und ihre
Nachbarstämme. München 1837, p. 129. 6) Dr. R. Koesler.
Die Geten und ihre Nachbarn. Sitzungsberichte der k.
Akademie der Wissenschaften 1863. T. 44 p. 176, 177.
7) Bobuš. O początkach narodu i jesyka litew-
skiego. Warszawa 1808, p. 206. 8) Žiuref: Prae-
torius. Orbis gothicus. Lib. II. p. 37 ir Lepner. Der
preussische Littauer etc. Danzig 1744, p. 54.

Niamuno Sarga

Tilžeje sefancioje wietose galima gauti:

pacioje druforijoje, Dammstraße 2. num.,
pas poną A. Kalwaitį wof. ul. 29. num.,
pas poną J. W. Eliseit wof. ul. 44. num.,
pas poną Aug. Herbst augštoje ulycioje,
pas poną J. Krafft prie wasarinio tilto.
Klaipėdoje pas poną M. Gerull ir pas poną
A. Braner.

Pilkainyje pas poną Jozef Keil.

100 popieriniu rubliu

pagal berlynišką kursą nu 15. junijaus . . . 183,90 mf.

Turgaus prekos.

nu 18. junijaus.

	Tilžeje		Klaipėdoje	
	m. pf.	m. pf.	m. pf.	m. pf.
Awiezei	9 20	9 80	6 —	6 50
Rugei	5 30	5 50	4 75	5 —
Wiezei	5 —	5 20	4 —	4 50
Awijos	4 70	4 80	2 60	3 —
Žirnei, baltieji	5 50	6 —	6 —	6 50
Žirnei, raimieji	7 50	8 50	6 50	7 —
Roputes	1 70	2 30	1 20	1 40
Semenei už naujaji šepelį	8 —	9 50	—	—
Thymotai už centnerį . . .	20 —	24 —	—	—
Kiaubei už kapą	2 50	—	2 —	—
Pywas už 100 lyterių (bapr.)	24 —	—	—	—
Drangwynas } už 100 lyt. {	38 —	—	—	—
Swiestas	—	40 —	—	—
Kiaulena	—	50 —	70 —	80 —
Žautėna,	—	50 —	50 —	60 —
Weršena	—	35 —	40 —	50 —
Awincziana	—	35 —	30 —	50 —
Grusienė, prašta	—	35 —	40 —	50 —
Awizu krūpai	—	17 —	—	—
Szieniai } už centnerį {	2 —	3 —	1 20	2 —
Sziaudai	—	—	1 75	2 —
Sziaudai už kapą	21 —	24 —	—	—
Linai už centnerį	—	—	28 —	—
Malta, kieta	—	—	44 —	46 —
Malta, minkšta	—	—	40 —	44 —

Apsakymai.

Wiškeropi

Flužanninkai

randa garbingas geras wietas wišu-
czės per

Tilžės wietu parupinimo
raštinyčia.

Apturėtojis

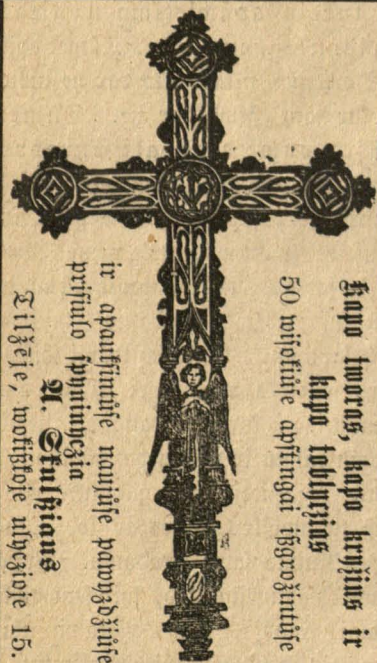
Julius Magnus

Tilžeje, kazaros ul. 21. num.

Aliejaus parvus,
lakparvus,
šwediskus parvus,
skuros lakus,

kaip ir wišokius pinzelius prisiulo

O. Siemering Tilžeje,
Falkin aptieka, drogu kupczyše, laku
ir firušu fabrike.

Plumes,

kurios pirma 25 pf. kaptawo, pardūdu
dabar už 18 pf.

F. W. Eliseit

Tilžeje, wofiškoje ul. 44.

Už redyše atfalo Ernestas Weyeris Tilžeje.

Dantu liekorius Goldstein

Tilžeje, Vanggasse 29. naujei
budawotame bute pono John Ohm.

SILKIU!

drutame pakawime jau nu 10 mf.
prasidedant wél ant zoposto turin
ir ištikiniems pirkejams ir ant
žyczkos dādū.

F. Krafft

Tilžeje, Schloßmühlensstraße 4.

Gilkin

prisiulo pigiausiai

F. W. Eliseit

Tilžeje, wofiškoje ul. 44.

Geras

tanuku filkes

už kapą 75 pf. prisiulo

Preuss & Werthmann

Tilžeje, wofiškoje ul. 54.

Sweikos žindinyzios

galima pasiklausinėti prie
Jurgio Ribaczio
Mantwilacziūse p. Piktupenus.

Piemu pardawimas.

Nū mano ufio Warnušeje
ketu aš tokiu 14 murgu piemu, ge-
riausią pažara dūdancziū, labai pigei
pardūti ir gal pirkei ikti 1. juli-
jaus šio meto prie manęs maldūtis.

Jurgis Gelszaitis.

Warnušeje per Rusnę junijaus
mėnėsiję 1887.

Julius Haase

Tilžeje, wofiškoje ul. 3. num.

Ižegnojimas

prisiartinant prisiulo labai gerus

milus, bukškingius, fleidu
ceifius, dažūtus bei jūdus
šilšu ceifius, kažimyrą x.

tik wien pažįstamai geriausioje įpatybėje.

Prie manęs tožnas už tikrai pigias prekas
gaus gerą taworą ir mēdžiū garbingus Lietu-
wininkus manę tankei aplankyti.

Su augšta pagarbe

Julius Haase.

Gelžfeltručių bėgis

nu 1. junijaus 1887 prasidedant.

Trukis Nr.	191	195	193	Trukis Nr.	192	194	196
Al.	1—4	1—4	1—4	Al.	1—4	1—4	1—4
Žirutė, pabėga	4.59	9.55	3.49	Klaipėda, pab.	4.00	10.33	3.50
Grūnheide	5.32	10.46	4.19	Karlsberkis	4.12	10.45	4.8
Žilei	5.51	11.15	4.36	Prekule	4.29	11.2	4.34
Arginintai	6.5	11.33	4.49	Wiltpezei	4.41	11.14	4.50
Tilžė, parbėga	6.24	11.59	5.6	Kuforaiczei	4.51	11.24	5.5
Tilžė, pabėga	6.34	12.19	5.16	Szilofarcziana	5.12	11.46	5.43
Pagegei	6.49	12.39	5.28	Zufnaczei	5.24	11.58	6.9
Jeksterkei	*6.58	*12.50	*5.36	Rugelei	5.34	12.8	6.24
Stonifkei	7.9	1.3	5.46	Stonifkei	5.46	12.21	6.45
Rugelei	7.23	1.20	5.58	Jeksterkei	*5.57	*12.32	*6.59
Zufnaczei	7.33	1.33	6.7	Pagegei	6.05	12.40	7.14
Szilofarcziana	7.51	1.56	6.24	Tilžė, parbėga	6.16	12.51	7.29
Kuforaiczei	8.9	2.19	6.39	Tilžė, pabėga	6.24	1.1	7.49
Wiltpezei	8.20	2.32	6.49	Arginintai	*6.43	1.21	*8.17
Prekule	8.34	2.49	7.2	Žilei	6.56	1.35	8.89
Karlsberkis	8.53	3.13	7.19	Grūnheide	7.13	1.54	9.8
Klaipėda, parb.	9.5	3.28	7.30	Žirutė, parbėga	7.42	2.26	9.52
	pirm p.	po p.	wafare.		pirm p.	po p.	wafare

Trukei tarp 6 žėg. wafare ir 6 žėg. ryte minutu skaitliaus pabraukimu paženklinti.
Žwaigždite * paženklintieji trukei tik tada apšifuoja, kad reikia.

Rašta ir spauda Weyerio & Arnoldto Tilžeje.